

регулювання суспільних відносин у межах ЄС.

Поглиблення об'єднувачого процесу обумовлює проведення широкомасштабної правової інтеграції як передумови інтеграції інших сфер суспільного життя. Якщо на етапі секторальної інтеграції вона зводилася переважно до зближення законодавства держав-членів у незначних сегментах правового регулювання, то на етапі створення економічного і валютного союзу, перенесення об'єднувачого процесу на політичну сферу її зміст і методи реалізації настільки ускладнилися постали проблеми збереження «*acquis communautaire*»; вироблення щільного курсу правового розвитку; запровадження власного правотворчого процесу і системи джерел права; здійснення гармонізації законодавства держав-членів і адаптації законодавства країн-кандидатів до правових стандартів ЄС тощо), що відбувається визнання факту побудови на наднаціональних засадах регіональної правової системи, відмінної як від національних правових систем, так і від системи міжнародного права. Центральним елементом правової системи ЄС є її право, що являє собою багатогранну систему, яка пронизує всі сфери правового регулювання і виступає загальним правовим порядком для народів і держав Європи. Право ЄС є універсальним шаблоном для впорядкування суспільного життя не лише держав-членів, але й країн-кандидатів та держав-сусідів.

Звернемо увагу, на гармонізації та адаптації як інструменту правової інтеграції, завдяки і відбувається взаємодія правових систем держав-членів з правопорядком Союзу і правовими системами країн-кандидатів та держав-сусідів.

Наголосимо, що поняття «гармонізація» характеризує процес приведення законодавства у відповідність до норм права ЄС, що відбуваються у межах ЄС та є статутним обов'язком виключно держав-членів. Адаптація також характеризує процес приведення законодавств відповідність до норм права ЄС, однак відбувається, як правило за межами ЄС та стосується третіх держав у зв'язку з їх намірами інтегруватися до Союзу, а також держав, що набули членства у ньому проте, перебуваючи в статусі країни-кандидата, не завершили процес.

Нагадаємо, що адаптація законодавства – це послідовність взаємопов'язаних щодо зміни існуючого правопорядку, що разом формують програму розвитку правової системи держави. В Україні сформована розгалужена джерельна база із євроінтеграційного напрямку. Попри це нормативно-правові акти України у сфері адаптації містять суперечливі застарілі положення; значна їх кількість прийнята з порушенням правил законодавчої техніки; не розкривається низка засадничих категорій; не здійснено офіційного перекладу установчих договорів ЄС українською мовою; не вироблено єдиного державного стандарту, до якого має бути приведені вітчизняне законодавство, щоб відповідати нормам права ЄС, тощо. Усунення цих недоліків є передумовою успішного завершення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС і його державами-членами служить найбільш ефективним інструментом адаптації законодавства, у такий спосіб відбувається включення до прав України окремих блоків норм права ЄС як шляхом рецепції положень установчих договорів ЄС, так і за допомогою відсилки до законодавчих актів Союзу, на які робляться посилання у додатках до Угоди та актах органів асоціації, положення яких стають частинами національного правопорядку України та вимагають узгодження національного законодавства.

Отож, як висновок зазначимо, що європейський вибір є невід'ємною складовою національної ідеї і стратегічним напрямом державно-правового розвитку України.

ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ПРАЦІВНИКАМИ ОВС: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Боднар В.Є., здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

Проблема неухильного виконання законів працівниками міліції при виконанні своїх службових обов'язків набуває нині великого значення. Викорінення злочинності в значній мірі залежатиме від того, чи зможемо ми розв'язати проблеми, які пов'язані з прийняттям співробітниками правоохоронних органів незаконних рішень, вчиненням ними протиправних дій, перевищенням посадових повноважень, застосуванням недозволених

методів слідства, у тому числі й насильницьких, фактами поборів, хамства з боку окремих правоохоронців [1, с. 1].

Протидія злочинам, що вчиняються співробітниками правоохоронними органами, визнано однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності, вирішення якої для багатьох країн є надзвичайно важливим і складним питанням. Це негативне соціальне явище деструктивно впливає на всі сфери суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову політику, суспільну свідомість, міжнародні відносини. У ряді країн це є одним з основних перешкод для формування демократичної, соціальної, правової держави, реального утвердження принципу верховенства права.

Слід відзначити, що антикорупційні заходи в зарубіжних країнах у переважній більшості подібні між собою. Це пояснюється як процесами інтеграції законодавства, активною міжурядовою координацією заходів протидії правопорушенням з ознаками корупції, так і обміном досвіду проведення конкретних антикорупційних заходів. Більшою мірою це стосується країн-членів Євросоюзу, хоча в кожній країні все ж таки залишаються специфічні риси з огляду на особливості їх розвитку, правові традиції, ментальність і ступінь активності громадян [2, с. 145].

Забезпечення стабільності функціонування поліцейських системи у деяких країнах Європи покладається на такі підрозділи, зокрема в Бельгії – на Генеральну інспекційну службу, Комітет з персоналу та Федеральну службу боротьби з корупцією; у Великобританії – на Незалежну комісію з питань скарг на поліцію та Антикорупційний департамент; у Данії – на Департамент по персоналу; у Молдові – на Субдивізіон внутрішньої безпеки та Центр боротьби з економічною злочинністю та корупцією; у Польщі – на Бюро внутрішніх справ; у Словаччині – на Інспекцію Міністерства внутрішніх справ і Агенцію з контролю; в Угорщині – на Службу безпеки правоохоронних органів; у Чехії – на Інспекцію Міністерства внутрішніх справ. При виконанні своїх функцій вказані підрозділи максимально незалежні, що забезпечується їх прямим підпорядкуванням міністрам внутрішніх справ або керівникам поліції.

У Республіці Білорусь створено головне управління власної безпеки МВС. ГУВБ МВС Республіки Білорусь – самостійний оперативний підрозділ щодо захисту системи ОВС, основним завданням якого є попередження, виявлення і припинення корупційних правопорушень.

Характер антикорупційних заходів, запроваджених у поліції європейських країн, залежить насамперед від типових способів учинення корупційних діянь. Так, наприклад, у Польщі працівник поліції щороку заповнює так звані «декларації власності», в яких оприлюднює відомості про свої доходи та майно.

Доцільно звернути увагу на антикорупційне законодавство інших країн Європи, які також мають високі показники протидії корупції. У порівнянні з уже розглянутими країнами, де антикорупційні заходи мають більшою мірою превентивний характер, законодавство таких держав Західної Європи як Бельгія, Норвегія, Австрія, Франція містять норми, спрямовані на притягнення порушників до відповідальності за вчинення корупційних діянь.

Разом із застосуванням каральних заходів до корупціонерів серед поліцейських Німеччини пріоритетним засобом протидії є профілактика корупції серед особового складу. Антикорупційні профілактичні заходи дають можливість не лише протидіяти корупції, але й запобігти вчиненню поліцейськими інших правопорушень. У США та Великій Британії розвинута мережа громадських об'єднань, які уповноважені здійснювати нагляд за розслідуванням діянь з ознаками корупції в поліції.

Серед превентивних антикорупційних заходів необхідно звернути увагу на досвід МВС Болгарії, у якому створено «гарячу телефонну лінію» для скарг про вчинення корупційних діянь серед співробітників цього відомства, а також двічі на місяць здійснюють прийом громадян, щоб вони могли викласти свої скарги та підозри щодо посадових осіб міністерства

Доречним було б для використання у роботі правоохоронних органів щодо протидії службовим зловживанням та виявам корупції врахування досвіду Грузії, де не так давно проведено реформу в сфері кримінальної юстиції і також прийнято новий КПК. Як відомо, ще 2004 р. стан справ у цій кавказькій країні був катастрофічним. Державні служби на всіх рівнях займались купівлею-продажем своїх послуг та масовим збиранням хабарів. Злочинний світ тісно співпрацював з владою та міліцією і жодною мірою не боявся

покарань правоохоронних органів.

Особливе значення для подолання корупції в Грузії мали заходи, спрямовані на ліквідацію виявів організованої злочинності на чолі з так званими «авторитетами» та «злочинцями у законі» (у службовій картотеці МВС Грузії наприкінці 2000-х років містились дані про 349 злочинців у законі, які діяли на території країни, що складало приблизно третину від усіх «авторитетів» пострадянського простору). З метою посилення боротьби з організованою злочинністю в Грузії запроваджено нове законодавство (Закон про боротьбу з організованою злочинністю та рекетом, Закон про боротьбу з тероризмом), розроблене з урахуванням досвіду США та Італії.

Таким чином, основними заходами з забезпечення захисту системи поліції та забезпечення стабільності її функціонування в інших країнах є прийняття загальних стандартів боротьби з корупцією в поліцейських підрозділах і службах, чітке визначення переліку видів діяльності, якими дозволено займатися працівникам поліції, посилення кримінальної відповідальності працівників у разі вчинення ними корупційних діянь з одночасним підвищенням рівня їх матеріального забезпечення, запровадження навчання слухачів відомчих навчальних закладів і працівників практичних підрозділів поліції з питань корупції та поведінки при спонуканні чи провокації до вчинення корупційних дій. Досвід іноземних країн у протидії зловживанням владою або службовим становищем та іншим корупційним проявам серед працівників поліції корупції може бути використаний в Україні.

Список використаних джерел:

1. Новаков О.С. Кримінологічна характеристика та профілактика злочинів, які вчиняються працівниками міліції у сфері службової діяльності: дисертація канд. юрид. наук: 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ України. - К., 2003.- 16 с.

2. Стеценко С. Г. Ткаченко О. В. Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми протидії: монографія / С. Г. Стеценко, О. В. Ткаченко. – К. : Алерта, КНТ, Центр учбової літератури, 2008. – 168 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗНИЩЕННЯМ, ПІДРОБКОЮ АБО ЗМІНОЮ НОМЕРІВ ВУЗЛІВ ТА АГРЕГАТИВ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ: КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ

Макаренко М.М., здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

Проблема особи злочинця все більше привертає до себе увагу вітчизняних та європейських, як юристів, так і психологів [1, с. 209]. Особа злочинця у кримінологічному вимірі являє собою сукупність соціально значимих властивостей, зв'язків і відносин, які характеризують людину, винну в порушенні кримінального закону, в поєднанні з неособистими умовами та обставинами, що впливають на злочинну поведінку [2].

Криміналістична характеристика особи злочинця має значення для успішного розкриття і розслідування злочинів, пов'язаних із знищенням, підробкою або зміною номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу.

Для встановлення особи, винної у вчиненні злочину, необхідно:

- соціально-демографічна інформація про нього;
- знання його психологічних особливостей;
- мотиваційно-поведінкова спрямованість.

Потрібно відзначити, що у встановленні особи злочинця важливу роль відіграє інформаційна модель злочинця, типова для певного виду злочинів, що є складовою частиною криміналістичної характеристики даної групи злочинів.

Від того, наскільки повно вивчена особа злочинця (у процесі розслідування), нерідко залежить обґрунтоване вирішення таких питань, як правильна кваліфікація злочинного діяння, цілеспрямоване висунення слідчих та оперативно-розшукових версій, встановлення справжніх мотивів злочину, вибір найбільш ефективної тактики проведення негласних слідчих (розшукових) дій, виявлення конкретних причин і умов, що сприяли вчиненню злочину. Знання особистих якостей злочинця; в свою чергу, дозволяє слідчому встановити спосіб вчинення та приховування злочину, обстановку місця події, а також спрогнозувати поведінку суб'єкта злочину відповідно до різних слідчих ситуацій.

Слід відмітити, що незаконне заволодіння транспортними засобами відбуваються групами за попередньою змовою або організованими групами. Групи за попередньою